

MADDE KULLANIMI NEDENİYLE DENETİMLİ SERBESTLİK TEDBİRİ ALTINDAKİ BİREYLERDE DAMGALANMA KORKUSU VE BENLİK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Cansu Ünsal Mavi¹, Esra Yalım², Berhan Akdağ³

¹Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul

²Çankırı Devlet Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Çankırı

³Silifke Devlet Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Mersin

Giriş: Madde kullanımı, bireylerin toplumsal uyum süreçlerini zorlaştıran önemli bir halk sağlığı sorunudur. Denetimli serbestlik tedbiri, madde kullanan bireylerin topluma yeniden entegrasyonunu desteklemek amacıyla uygulanmakla birlikte, bu süreçte karşılaşılan damgalanma ve dışlanma deneyimleri, psikososyal sorunların devamına yol açabilmektedir. Damgalanmanın bireyin benlik algısı üzerinde yaratabileceği olumsuz etkiler, ruh sağlığı ve toplumsal işlevselliği olumsuz yönde etkileyerek tedbirin etkinliğini sınırlayabilir. Bu çalışma, denetimli serbestlik tedbiri altındaki madde kullanan bireylerde pozitif benlik algısı ile algılanan damgalanma düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntemler: Çalışmaya, Temmuz-Ekim 2024 tarihleri arasında madde kullanımı nedeniyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanan 100 birey dahil edilmiştir. Katılımcılara sosyodemografik veri formu, Hasta Sağlık Anketi-4 (HSA-4), Bağımlılık Profil İndeksi Risk Tarama Ölçeği (BPİRTÖ), Madde Kullanımı Olanlarda İçselleştirilmiş Damgalanma Ölçeği – Damgalanma Korkusu alt ölçeği (MKOİDÖ-DK) ve Oxford Pozitif Benlik Ölçeği (OPBÖ) uygulanmıştır. Çalışma için etik onay Toros Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan alınmıştır (25.06.2024/120).

Sonuçlar: Katılımcıların yaş ortalaması 29,64±7,36 olup, %80'i erkektir. Ortalama OPBÖ puanı 27,15±6,62; HSA-4 puanı

2,36±3,27; MKOİDÖ-DK puanı 20,48±10,24 ve BPİRTÖ puanı 3,36±3,31'dir. Korelasyon analizinde, OPBÖ toplam puanı ile HSA-4 ($r = -0.381$, $p < 0.001$) ve BPİRTÖ toplam puanları ($r = -0.272$, $p < 0.01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca HSA-4 ile MKOİDÖ-DK ($r = 0.339$, $p < 0.001$) ve BPİRTÖ toplam puanları ($r = 0.446$, $p < 0.001$) arasında, ayrıca MKOİDÖ-DK ile BPİRTÖ toplam puanları ($r = 0.581$, $p < 0.001$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmada, pozitif benlik algısı düşük olan bireylerde ruhsal belirtiler ile madde kullanım riskinin daha yüksek olduğu; ayrıca ruhsal belirtilerin artmasıyla damgalanma korkusu ve madde kullanım riskinin de yükseldiği gösterilmiştir. Bununla birlikte, damgalanma korkusundaki artışın madde kullanım riskini artırdığı, bu durumun bireylerin sosyal dışlanma kaygısıyla başa çıkma stratejisi olarak madde kullanımına yönelebileceğini desteklediği değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, denetimli serbestlik tedbiri altındaki bireylerde pozitif benlik algısını güçlendirmeye ve damgalanmanın olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik psikososyal müdahalelerin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Benlik algısı, damgalanma korkusu, denetimli serbestlik